

HEMBYSE ARCHEOLOGIE

Gent, Laurent Delvauxstraat 4

ONDERZOEKSRAPPORT HEMBYSE ARCHEOLOGIE

N°. 43

ONDERDEEL 3: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN
VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE
BODEM

Bureaustudie

De Smaele Bart & Pieters Hadewijch

2018

INHOUDSOPGAVE

1	ADMINISTRATIEVE FICHE	3
2	INLEIDING	4
2.1	Juridisch kader	4
2.2	Onderzoeksopdracht	5
3	GEMOTIVEERD ADVIES	7
3.1	Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek.....	7
3.2	Impactbepaling van de geplande werken	8
3.3	De waardering van de site	8
3.4	Bepaling van de maatregelen	9
4	PROGRAMMA VAN MAATREGELEN	11
4.1	Vraagstelling en onderzoeksdoelen	11
4.2	Onderzoeksstrategie en -methode.....	11
4.3	Onderzoekstechnieken	12
4.4	Afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk.....	12
4.5	Randvoorwaarden.	12
5	BESLUIT	13
6	LIJST VAN GEBRUIKTE GRONDPLANNEN.....	14
7	LIJST VAN FIGUREN.....	15

1 ADMINISTRATIEVE FICHE

Projectcode Onroerend Erfgoed	2018E93
Projectgebied	Gent, Laurent Delvauxstraat 4
Grootte projectgebied	357,55 vierkante meter
Ligging	Oost-Vlaanderen, Stad Gent, Laurent Delvauxstraat 4
Lambert 72-coördinaten (m)	(NO): X: 104549,273 x Y: 192645,432 meter (ZW): X: 104535,382 x Y: 192619,965 meter
Kadaster	Afdeling: 5 Sectie: E Percelen: 865z3
Initiatiefnemer	IMMO TRM BVBA Kortrijksepoortstraat 132 A002 9000 Gent
Uitvoerder	Hembyse Archeologie
Interne projectsigle Hembyse Archeologie	GEN-LDE
Type onderzoek	Archeologienota
Verantwoordelijke uitgever van het onderzoeksrapport	Hembyse Archeologie
Plaats en jaar van uitgave	Gent, 2018
Wettelijk depot	ISSN 2566-2732
Bibliografische referentie	De Smaele B. & Pieters H., 2017. <i>Archeologienota naar aanleiding van een renovatieproject te Gent, Laurent Delvauxstraat 4</i> , Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 43, Gent.
Termijn van het onderzoek	7 werkdagen
Betrokken actoren en specialisten met vermelding van rol/functie	Hadewijch Pieters/erkend archeoloog/veldwerkleider Bart De Smaele/erkend archeoloog Hembyse BVBA/erkend archeoloog
Gecontacteerde regio-specialisten	Gunter Stoops (Dienst Stadsarcheologie Gent)
Resultaten	19 ^e -eeuwse bebouwing
Aanbeveling	Geen verder onderzoek
Bewaarplaats archief	Hembyse Archeologie
Van toepassing zijnde Onroerenderfgoeddepot	Het onderzoeksgebied valt binnen het werkingsgebied van de Zwarte Doos, Dienst Stadsarcheologie Gent
Opmerkingen	Nvt.

Niets uit deze uitgave mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Hembyse Archeologie.

2 INLEIDING

2.1 Juridisch kader

Op 3 mei 2018 werd Hembyse Archeologie de opdracht verleend om het archeologisch kennispotentieel van een gebied aan de Laurent Delvauxstraat 4 te Gent te onderzoeken, dit conform het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Dit dient te gebeuren in de vorm van een archeologienota.

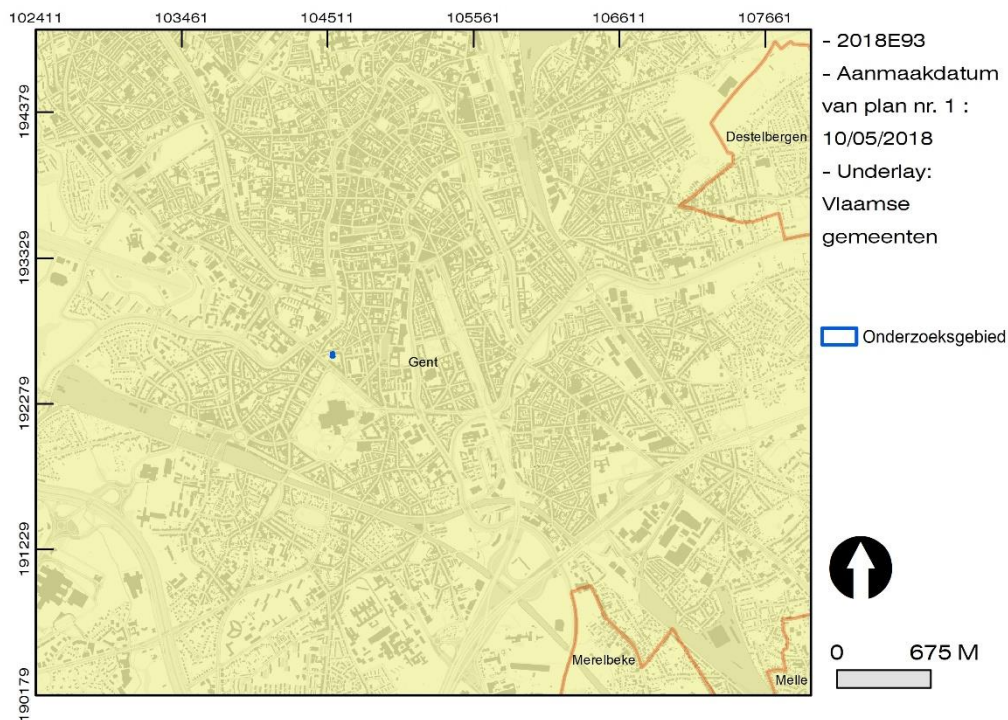
De archeologienota bestaat in zijn geheel uit drie delen:

1. Privacyfiche (niet publiek beschikbaar)
2. Het Verslag van Resultaten
3. Het Programma van Maatregelen

Voorliggend document is het derde onderdeel, namelijk het **Programma van Maatregelen**. Hierin worden de maatregelen beschreven om het kennispotentieel van het onderzoeksgebied definitief vast te stellen. Dit gebeurt op basis van de gegevens uit het Verslag van Resultaten.

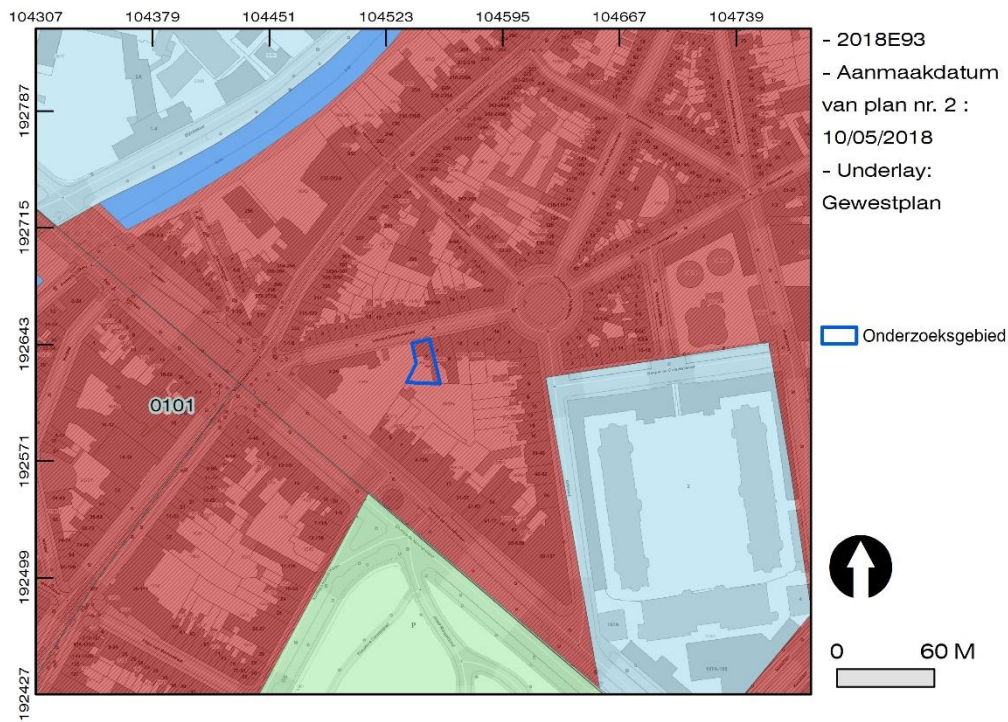
2.2 Onderzoeksopdracht

Het onderzoeksgebied waarvoor een archeologienota dient te worden opgemaakt bevindt zich in het Vlaamse Gewest, Provincie Oost-Vlaanderen, Stad Gent, ter hoogte van de Laurent Delvauxstraat 4, nabij het kruispunt van de Charles de Kerckhovelaan met de Godshuizen en de Kortrijksepoortstraat.

Figuur 1. Situering van het volledige onderzoeksgebied ten opzichte van de Vlaamse Gemeenten.

Het onderzoeksgebied bevindt zich volgens het Gewestplan binnen een woongebied met culturele, historische en/of esthetische waarde (code 0101).

Figuur 2. Situering van het volledige onderzoeksgebied ten opzichte van het Gewestplan.

Concreet is getracht vast te stellen of een archeologische site binnen het projectgebied aanwezig is en wat de karakteristieken en de bewaringstoestand hiervan zijn. Tevens werd de impact van de toekomstige werken op de ondergrond en het eventueel archeologisch erfgoed vastgesteld.

De resultaten van dit onderzoek laten toe een gemotiveerd advies te formuleren met betrekking tot de vervolgstategie en de methodiek hiervan. De bureaustudie kan worden gedistilleerd tot onderstaande basisonderzoeksvragen:

- *Welke aanwijzingen bieden de bestaande landschappelijke en geologische bronnen aangaande de bewaringstoestand van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed?*
- *Welke aanwijzingen bieden de bestaande historische en archeologische bronnen over het aanwezige archeologisch erfgoed?*
- *Wat is de impact van de geplande werken op het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed?*
- *Is verder onderzoek noodzakelijk? Zo ja, welke is de te volgen strategie?*

Deze betrachting is vervat in het Verslag van Resultaten. In onderstaand onderdeel wordt de volledigheid van dit verslag getoetst en worden de vervolgstappen (= de maatregelen) voor het onderzoeksgebied uitgelegd: er is geen verder onderzoek op de site noodzakelijk.

3 GEMOTIVEERD ADVIES

3.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Het onderzoek kadert in de aanvraag van een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van stedenbouwkundige handelingen (renovatie van een bestaande woning en bouw van een meergezinswoning).

Het uitgevoerde vooronderzoek dat in het Verslag van Resultaten is verwerkt, is een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem in de vorm van een bureaustudie. Immers, het projectgebied is grotendeels verhard en bebouwd. Het tuingedeelte is dan weer volledig verwilderd.

Het bureauonderzoek zelf kon volledig worden uitgevoerd:

- het plangebied kon worden afgebakend, zowel landschappelijk als kadastraal
- reeds verstoorde zones zijn in kaart gebracht
- de gekende ecologische en aardkundige data zijn geïnventariseerd
- de gekende archeologische en historische waarden en indicatoren van het onderzoeksgebied zijn geïnventariseerd
- het betreft een archeologienota in het kader van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen, waarbij de geplande bodemingrepen in kaart zijn gebracht
- de vervolgstategie werd opgesteld
- er werd terreinbezoek en een visuele inspectie van het projectgebied uitgevoerd zowel met het oog op het bepalen van de verdere onderzoeksstrategie als voor het registreren van relevante archeologische en landschappelijke indicatoren

Het bureauonderzoek heeft, in zijn huidige vorm, de mogelijkheid geboden een historisch en archeologisch overzicht van het projectgebied te schetsen en om de gepaste maatregelen –enkel indien er aanwijzingen zijn voor bewaarde archeologische sites- voor het verdere verloop van het archeologische traject uit te tekenen.

3.2 Impactbepaling van de geplande werken

Op basis van de inzichten, verworven in de geplande werken binnen het projectgebied, kan worden gesteld dat de impact van de geplande werken bestaat uit het bouwen van een bovengrondse pendelparking in verschillende verdiepingen.

De geplande werkzaamheden binnen het onderzoeksgebied behelzen het verbouwen van een bestaande meergezinswoning en het bouwen van een nieuwe meergezinswoning. Dit omvat:

- Het afbreken van een deel van de bestaande bebouwing
- Renovatie van de te behouden woning
- Nieuwbouw meergezinswoning
- Aanleg van terras en tuinzone
- Het aanleggen van rioleringen en nutsleidingen
- Het plaatsen van een regenwaterput (9.000 liter) onder de tuinzone, een septiek (7.000 liter) en een regenwaterput (4.000 liter) onder de nieuwbouw

De geplande bodemingrepen vinden echter voor het grootste deel plaats in reeds verstoord terrein, waardoor de impact op het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed eerder beperkt is. Gelet op deze beperkte bijkomende verstoring en het lage potentieel op archeologische kenniswinst, dienen geen maatregelen genomen te worden teneinde deze archeologische waarden vast te stellen, te registreren en waarderen, of te behoeden van vernietiging. Zie *§Programma van Maatregelen* besproken.

3.3 De waardering van de site

Op basis van de gegevens uit het verslag van resultaten kan worden gesteld dat:

1. Het onderzoeksgebied bevindt zich op de zuidwestelijke flank van een tertiaire getuigenheuvel.
2. Deze flank bood/biedt een overzicht op de waterloop de Leie, ten westen van het projectgebied.
3. Dit is -in theorie- een uitgelezen locatie voor het aantreffen van sporen van menselijke activiteiten uit alle archeologische periode. Maar:
4. De nabije omgeving van het projectgebied stond gekend als een eikenbos, waarvan de benaming nog terug te vinden is in de benaming van de straat Eekhout. Doch, op het beschikbare historisch kaartmateriaal staat het gebied gekarteerd als een onontgonnen, hoger gelegen, nogal woest gebied. De terreinen tussen deze zone en de Kortrijksepoortstraat, lager op de helling, waren in gebruik als tuinderijen/moestuinen die verhuurd werden door de Sint-Pietersabdij.

5. Pas in de 19^e eeuw wordt het geheel geürbaniseerd met de aanleg van het Prudens Van Duyseplein en het radiale stratenpatroon, waartoe ook de Laurent Delvauxstraat gerekend kan worden.
6. Dit bracht een snelle ontwikkeling van de voormalige wijk Eekhout met zich mee, en ook binnen het projectgebied werd volop gebouwd. Er is hoogstwaarschijnlijk sprake van twee parallelle langwerpige gebouwen. Het gebouw aan de oostzijde van het projectgebied is eerder kort in oorsprong en vormt de fundamenteën van het huidige gebouw. In latere jaren werd hieraan bijgebouwd waardoor het volledige oostelijke deel van het projectgebied werd volgebouwd, inclusief een verhoogd terras. Het gebouw aan de westzijde van het projectgebied was in oorsprong een stuk langer dan het oostelijke gebouw, maar werd niet veel later weer afgebroken. In een vrij recent verleden werd hier een nieuw gebouwtje opgericht dat heden functioneert als garage. Bovenop deze garage werd nog een kleine bijbouw geconstrueerd. De zuidwestelijke hoek van het projectgebied is steeds tuingedeelte gebleven, al heeft het Digitaal Hoogtemodel aangetoond dat ook hier de oorspronkelijke topografie (en dus ook bodemopbouw) verstoord is. Vermoedelijk gebeurde dit naar aanleiding van het bouwrijp maken van het terrein en het egaliseren van de helling.
7. De totale oppervlakte van de zones die verstoord werden door middel van bebouwing bedraagt 211,81 m², wat overeenkomt met 59,24% van het totale projectgebied. De bijkomende bodemingreep bedraagt enerzijds slechts 45 m², wat neerkomt op 12,59% van het projectgebied. Deze heeft daarenboven slechts een beperkte diepgang (zie sneden in de bijlage). In het tuingedeelte wordt een waterput geboord, ook deze oppervlakte is beperkt. Gezien de zeer lage verwachting naar de aanwezigheid van goed bewaarde archeologische structuren (en goed bewaarde bodemopbouw, nvdr.) in combinatie met de beperkte bodemingreep in het tuingedeelte, is verder onderzoek op de site niet zinvol.

Op basis van deze data kan dus worden gesteld dat de kans op de aanwezigheid van goed bewaarde archeologische sporen en structuren zeer laag is en beperkt blijft tot een klein oppervlak. Bijgevolg zullen eventueel aanwezige archeologische sporen niet in een ruimere archeologische context geïnterpreteerd kunnen worden waardoor het kennisvermeerderingspotentieel van de site zeer klein is.

3.4 Bepaling van de maatregelen

Binnen het projectgebied zal een deel van de bodem door het afbreken van de bestaande bebouwing en het plaatsen van een nieuwbouw verstoord worden, waardoor strikt gezien een behoud van het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed in situ niet mogelijk is. Gezien het feit echter dat het verslag van resultaten aangetoond heeft dat de kans op het aantreffen van goed bewaarde archeologische sporen zeer laag is, worden verdere maatregelen niet noodzakelijk

geacht. De impact van de werken op het archeologisch kennispotentieel en dus het verlies aan historische en archeologische kennis is verwaarloosbaar.

4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

4.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Het doel van de bureaustudie was een inzicht te verkrijgen in het archeologisch potentieel van het projectgebied, alsmede de impact van de geplande werken op het archeologische erfgoed in te schatten. Aldus kan een advies gevormd worden voor de vervolgstategie op de projectlocatie.

Aan de hand van de ingezamelde data kan gesteld worden dat de verwachting met betrekking tot alle periodes zeer laag is. Bijgevolg worden verdere maatregelen niet noodzakelijk geacht en dienen geen verdere onderzoeksvragen te worden gesteld.

4.2 Onderzoeksstrategie en -methode

De onderzoeksstrategie wordt bepaald als een traject van verschillende onderzoeksmethodes, waarbij dient te worden afgewogen of deze individuele methodes mogelijk, nuttig, schadelijk en/of noodzakelijk zijn. Onderstaande tabel geeft de mogelijke onderzoeksmethodes weer.

Soort onderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Evaluatie
Bureauonderzoek	JA	JA	NEE	JA	Is reeds uitgevoerd.
Archiefonderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Kan op bouwhistorisch vlak nuttige informatie opleveren, maar biedt geen meerwaarde voor de archeologische verwachting van het projectgebied.
Geofysisch onderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Grondradar of weerstandsmeting biedt weinig mogelijkheden: grondsporen zijn niet detecteerbaar. Een puinrijke bodem is niet optimaal voor EM of GPR.
Veldkartering	NEE	NEE	NEE	NEE	De site is grotendeels verhard.
Landschappelijke boringen	NEE	NEE	NEE	NEE	Niet noodzakelijk, het onderzoeksgebied is beperkt in oppervlakte en bestaat uit antropogene bodems.
Verkennde en waarnemende archeologische boringen	NEE	NEE	NEE	NEE	Er zijn geen concrete aanwijzingen voor de aanwezigheid van steentijdartefactsites binnen het projectgebied. Tevens weinig effectief voor het opsporen van grondsporen.
Proefsleuven/ proefputten	NEE	NEE	NEE	NEE	Zeer lage kans op het aantreffen van goed bewaarde archeologische sporen. Hoge logistieke kosten voor het gebrek

Soort onderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Evaluatie
					aan kenniswinst aangezien eventueel aangetroffen sporen niet in een ruimere context geïnterpreteerd kunnen worden.
Andere	NEE	NEE	NEE	NEE	Nvt.

Op basis van deze evaluatie en de reeds uitgevoerde onderzoeken, kan gesteld worden dat geen verder onderzoek op de site noodzakelijk is.

4.3 Onderzoekstechnieken

Niet van toepassing.

4.4 Afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk

Alle afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk, de geldende wettelijke basis voor het uitvoeren van archeologisch onderzoek in Vlaanderen, moeten worden gemeld en gemotiveerd.

In het Programma van Maatregelen voor dit onderzoeksgebied worden geen afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk voorzien.

4.5 Randvoorwaarden.

Niet van toepassing.

5 BESLUIT

Naar aanleiding van de geplande renovatie van een woonhuis en de nieuwbouw van een meergezinswoning aan de Laurent Delvauxstraat 4 te Gent, is door Hembyse Archeologie onderzocht wat het archeologisch kennispotentieel van de site is en wat de te nemen maatregelen zijn om dat kennispotentieel te vrijwaren voor vernietiging.

De bureaustudie heeft aangetoond dat het projectgebied gekenmerkt wordt door een vrij gunstige ligging in het landschap, met name op de zuidwestelijke flank van een tertiaire getuigenheuvel en vlak bij een waterloop. Archeologisch onderzoek in de nabije omgeving is eerder beperkt, en heeft enkel sporen van middeleeuwse klei-ontginning aan het licht gebracht. Op het historisch kaartmateriaal wordt de nabije omgeving van het projectgebied weergegeven als een onontgonnen, woest terrein dat gekend stond als een eikenbos. Het projectgebied zelf is steeds in gebruik geweest als moestuin. Pas op het einde van de 19^e eeuw werd de wijk geürbaniseerd, waarbij de bouw van twee woonhuizen, de latere afbraak van het westelijke gebouw en het oprichten van talrijke bijgebouwen een dermate negatieve impact gehad hebben op het eventueel aanwezige archeologische bodemarchief dat geen verder onderzoek noodzakelijk wordt geacht.

6 LIJST VAN GEBRUIKTE GRONDPLANNEN

PLAN NR	Onderwerp	Analoog/digitaal aangemaakt
NR 01	Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de Vlaamse Gemeenten	digitaal
NR 02	Situering van het projectgebied op het gewestplan	digitaal

7 LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1. Situering van het volledige onderzoeksgebied ten opzichte van de Vlaame Gemeenten.	5
Figuur 2. Situering van het volledige onderzoeksgebied ten opzichte van het Gewestplan.	6

Hembyse Archeologie is een handelsnaam van Hembyse bvba.

Maatschappelijke zetel: Kastanjestraat 26, 9000 Gent

BTW: BE 0677.720.687

IBAN: BE25890214307282

BIC: VDSP BE 91

Tel. 0032 472 89 97 66

E-mail: info@hembyse.net

Website: www.hembyse.net

HEMBYSE